

گه رانه وه بو کوردستان گه رانه وه په بو تاراوگه په کی دیکه

نه مچده شاکه لی

به شی : په کهم

هه لده که ندریت، ئیدی هاسان نییه جاریکی دیکه له هه ههچ شوینتیکی ئەم جیهانه دا جیگه بیبیت. وه ها مرقۆتیک هه میشه پاراو دودل و ناسجیگهرو ناسه قامگهرو ههچ کوپهک نابیته ولاتی و هه مو شوینتیکیش ده بیته ولاتی و ههچ کوپهک به ولاتی خوی نازانیت و هه مو شوینتیکیش به ولاتی خوی ده نازانیت. تاراوگه ولاتی وه ها که سیکه، چونکه ئه به گیان تاراوه و که وتوه ته تاراوگه، رهنگه به له شو وهک ماده له شوینتیکدا خوی ببینتیه وه، ئی به گیان له ههچ جیهک خوی نابینتیه وه وه هه رده م وه دووی خۆیدا ده گه پت. هه میشه ئه گه کۆله پشته که ییشی به کۆله وه نه بیت و به کردوه له م ولاته وه یا له م خاکه وه نه گوینتیه وه بۆ ئه و ولات و خاکی دیکه، ئه و له ناوه وه خۆیدا کچه بییه و هه رده م ره وته نییه و جی به خوی ناگریت. کورد له چا و خه لکی هه ندیک نه ته وه ولاتی دیکه ئه م جیهانه دا، له هه لاتن و ولاته جیهیشتن و ئاواره بووندا نویتیه. خه لکانی ولاتانی کۆنه کۆلونی و داگیرکرای ئه روپا، وهک هیندوستان، پاکستان، قیتنام، نه لجه ژانیر، ولاتانی

له زۆر کۆپو کۆمه ل و قسه و یاسا هه م له کوردستان، کاتیک مرقۆ به سه ردان، ده رواته وه هه م لیره ش له هه نده ران، له ئیو خه لکانی ئاواره وه هه نده رانیشندا، فره جارن باسی گه رانه وه ی کوردی هه نده ران بۆ کوردستان ده کرتیت و دیته گۆرپو زۆریک له وانه ی ئه و قسه انه ده کهن و ئه و پرسیاره ده رووژینن، خۆزگی گه رانه وه ی په کجاره کی کوردانی هه نده ران بۆ کوردستان ده خوازن. ئه و باسه هه ریه که وه له چمکیکه وه لیبی ده نواریت و لیکیده داته وه. ئه وه ی له واقعدا ده بیینن، خه لکیکی په کجاره که می کورد، که رهنگه وهک ریزه هه ر زۆر که م بن و له بهر چا و نه یین، ئه روپایان به جیهیشتوه و گه رانه وه کوردستان. نه وانه ییشی گواپه "به په کجاری" گه رانه وه، هه رگیز به په کجاری نه گه رانه وه، به لکه پییه کیان له نه روپایه و ئه وه ی دیکه یان له کوردستانه. هه چیان به ته واوی و سه د له سه ده خۆیان له نه روپا و ولاتی تاراوگه یان دانسه پپوه و پپوه ندیکیان پییه وه هه ر هیشتوه ته وه. ئه وه ی له ولاتی خوی و زیدی خوی

ولاته وه گرێبان ده دات و تادیت، نه گه ر به هه زو خۆشه و یستیش نه بیت، نه وا به پراکتیک رهگ داده کویتیت. مرقۆی ئاواره بوو هه رچه ندی هه ولی خۆجوئیکردنه وه خۆدورخستنه له فه رهنگه و نه ریتی ولاتی تازه ی بدات، هه رگیز پییناکرتیت و به خۆریک له جۆره کان، گرێدراوی زۆریک له فه رهنگه که ی ده بیت و پابه ندی قانون و پساکانی ده بیت و بی ئه وه ی به خوی برانیت ته نانه ت ده گاته حاله تیک، که ئیدی له کاربدرنی وشه ی "الای خۆمان" و "الای ئیسه" دا شته کان تیکه له ده کات. که له هه نده ران بیته باسی شتیک بکات، یا به راورد له نۆیان دوو شتدا بکات، که ونه ولاتی خوی "کوردستان" ی، که باسمان له سه ر کوردستانه، پی "الای خۆمان" ه، به لام که له کوردستانیشه تازه ولاتی تاراوگه ی پی "الای خۆمان" ه. "الای خۆمان"، ده کاته هه ر دوو ولات "کوردستان و هه نده ران" و هه ر دوویان چوونه که وه هاوتای په کدین. رهنگه هه ندی جار ئه میان له وه ی دیکه، بریک زیاتر له ناخی مرقۆ هه نزیکتربیت و مرقۆ خۆشه و یستیه کی بریک زیاتری بۆی هه بیت، ئی هه لکشان و سه نگی ئه و خۆشه و یستیه وه سه ت به نیزیکیه تی ئه و ولاته گرێدراوی پییه وه، کات له دوا ی کات ده گۆرپو هه رده م هیل و ئاستیکه چه سپا و راهه ستاوی نییه، به لکه برۆزه بهرگۆرانه.

نه وانه ی به وه ی رهوشی سیاسی ولاتانی خۆیانه وه هه لاتن کهم نیین و گه لیکن و به شیکه ی زۆری کوردیش ده که ویته ئه و خانه ی وه. خه لکانیک، که له بهر سیاسه ت راهه دوونان ولاتی خۆیان جیده هیلن، فره جارن دوا ی گۆرانیکی، دیاره له رووی ریزه بییه وه، بریک ته ریتی و هاتنه ئاره وه ی ریزیمیکه بریک نه ریم، کراوه، ریزگری مافی مرقۆ، شله په تیش.... بگه رینه وه ولاتانی خۆیان، ئی ئه وه ش کاریکه هینده سانا نییه وه روا به سووکوئاسان نایه ته دی. ئه وه ی ده گاته تاراوگه ئیدی به جۆریک له جۆره کان، ژبانی خوی دابین ده کات و تا راهه یه که تیکه له به بارو ژبانی ئه و ولاته ی تیدا ده ژی ده بیت. کورد له میزه گوتووه تی "بن بۆ شه ویک جیی خوی خوش ده کات" و سویدییه کانیش ده لاین "Grav dar du star" واته: له کوئ راهه ستایت له وئ چا له لکه نه، که مه به ستیان ئه وه یه: له کوئ ده ژیت، له وئ جیی خۆت بکه وه و خۆت راپیتنه. بۆ که سیکه ی ئاواره بووی ولاتیکه نوئ، فیژیوونی زمان و کارو مال و ها توچو و خۆراک و پیوه ندیه کانی مرقۆ خویندنن مندا ل و ده یان ورده شتی دیکه به و ولاته وه ی لیبی ده ژی گریی ده دن و بۆ خۆیشی رۆژ له دوا ی رۆژ ده بیته به شیک له و ولاته. هه ندیک له و ولاته میژ ده کهن و هه ندیکیش له و ولاته زن ده هیئن، واته پیوه ندیکه قوولتر به و

بوون، بۆ ده رچوون له ولاتانی خۆیان. هه ر خه لکانی ولاتانی جیهانی سییه م و چواره م نیین، پووینان له نه روپا و ئه مریکا و ئوسترالیا کردوه، به لکه ته نانه ن له ئیو نه روپا ییشدا ئه و جۆره کۆچکردنانه پوویدا وه رو ده دات. له نۆیان سالانی (1845-1930) دا، نیزیکی 1200000 که س سویدیان جیهیشتوه و کۆچیان کردوه بۆ ده رتی سوید. له و خه لکه کۆچکردوونه نیزیکی 200000 یکان گه رانه ته وه بۆ سوید و ئه وان دیکه یان له هه نده ران ماونه وه و نیشته جی بوون. زۆرینه ی ئه و سویدییه کۆچکردوونه پووینان کردوه ته ئه مریکا و هه ندیکیشیان چوونه ته که نه دا. نیزیکی 25000 که سیش چوونه ته ئه وسترالیان و 5000 که سیکیش چوونه ته نیوزیلاند. سویدییه کان به وه ی ناله باری باری ئابووری و ژبانه وه ئه و کۆچیان کردوه و وه دووی ژبانیکی خاستردا پووینان له و ولاتانه کردوه. ئه رمه نییه کان و جووله که گه لاتیکن، به وه ی کوشتن و قیرکردن و راهه دوونانه وه، که هه مو ده که ونه خانه ی سیاسه ته وه، هه لاتوون و زیدی خۆیان جیهیشتوه.

نه ورۆز سه ری سالی کوردی و یاده وه رییه کانی

شانز

هه ر میله تیک، جۆره ها جه ژن و نه ریت و ده ستوری خوی هه یه. میله تی کوردیش وهک میله تانی جیهان، جه ژن و بۆنه و نه ریتی تایبه تی خۆیان هه یه. جه ژنی نه ورۆزیش، وهک جه ژنیک، له هه ر سه رده م قوناغیکدا ده ستووو نه ریتی تایبه ت باوی خوی بووه، له نۆیان جه ماوه ری گه لی کوردا، که ئه و پوا له تانه ش زۆریان له هه ره کۆنه وه و تا ئیستا ش تا راهه یه کیش له مه و پاشیش ده سی خۆیان پاراستوه و نه پارژین، هه ندیکیشیان به گوئیه ی باری پۆژگار شوین گۆران، که نه وانیش گونجان له گه ل یاسای پیویستی په یوه ندیه کانی به ره هه م هینان و په یوه ندیه کۆمه لاهه پییه کان.

کوردی زۆر نه بووه، خه ک زیاتر بۆ نه ورۆز داوا ده کهن که جلوه بهرگه کانیان ته واوبییت، زۆرجار ده لاین پاره ی زیاتر ده دهن، به لام بۆ نه ورۆز بۆمان ته وا و بکه ن. هۆی زیاتر که خه ک جلوه بهرگه ده کهن بۆ نه ورۆز به هار، زیاتر خه ک دلئ خۆشه ئاژاره له کوردستاندا نییه نه ورۆزیش جه ژنی میله تی کورده. ریزان که مال: تارایشنگا، به بۆنه ی نه ورۆزی ئه م ساله وه زیاتر له جارن مشتیه ریمان هه بووه، ئافره تان بۆ خۆ جوانکردن و خۆراژاندنه وه دین بۆ لامان بۆ رۆژی نه ورۆز یان بۆ ئاهه نگی نه ورۆز وه برگیرین. هه ر بۆ ئه م به مه به سه ته ش به باشمان زانی رای ها ولاتیان به رامبه ر نه ورۆز وه برگیرین.

کاو ی ئاسنگه ر به سه ر زوهاک له ناو بردنی ده سه لاته که ی بووه. ئاگر کردنه وه ی له سه ر شاخ و ده شت و گوندو شاره کاند، نیشانه ی رزگار بوون بوو له زولم و کۆتایی هاتنی ده سه لاتی زوحاک بوو. بۆیه له و سه رده مه وه تا ئیستا هه مو ئیواره ی 3/21 ده کرتیه نه ورۆز و ئاگر ده کرتیه وه، به جه ژنیکه ره مزی و پیرۆز داده نریت. ئه مرقۆ کوردستان به وه ی ئازادی، رزگاری و ئاشتی وه نه ورۆزی ئه م سال له گه ل سالانی پیشوو دا و سه رده مانی تردا جیاوازه.

نه ورۆز سه ره تای وه رزیکه ی پر ژبان و ئاسوده بییه، که خه لکی تامه زۆری ژبانیکی نوین. کۆتایی هاتنه به سه رما و ژبانی به سه ته له ک و تاریکی، نه ورۆز به مانای بوژانه وه ی ژبان و نوئ بوونه وه ی ته مه نیک. میله تی کورد له میزه له گه ل په کهم رۆژی هاتنی سالی نوئ و په کهم رۆژی وه رزی به هار، ره مزیک بووه بۆ سالی نوئ و دابوونه ریته کورده واریه کان. له په کهم شه وی نه ورۆزدا ئاگر کراوه ته وه، نه وه ی کورد و فراس ریزی ئاگر و رووناکییان گرتوه و باه خیان پنداره، ئه م نه ریته پیتش په کی له واره له گشتیه کان بووه که له کۆنه وه له هه مو شوینتیکدا باو بووه، هۆی له لکردنی ئاگر له وه دابه که نه ک هه ر شارو دیی کردوه به چرخان، به لکو شتیوه ی ره مزو نیشانه ی رزگارییه له سه رما و سه لوی زستان. وهک دوا ئاگرئ خوی ده رخستوه، یا مزگینتی هه له اتنی رۆژی پووناک و خوشی به هاری سالی نوئ په وهک پیرۆزیه کی پی دراوه. نه ورۆز وهک له جه ندین باسو و ئه فسانه دا ده گپزیه وه بۆ جه ند سه رده مانیک رووداوی ئه فسانه یه که له جه ند شوینتیکدا، وهک دارستان، شاخ و کیو خوی ده ببینتیه وه. له میژوی کۆنی سه ده ی شه شه شم و پینجه می پیتش زاینی، هه ندی روودا و دیارده ی ناوچه یی وهک رووداویکی میژوو سه ری هه لداوه، له سه رده می ده سه لانداری (زوهاک، فره بیوون، ئه رده شپیر، کیوه مهن). که هه ریه که ئه فسانه یه کی تایبه ت به خۆیان هه بووه له باره ی نه ورۆزه وه. نه ریتی ئاگر کردنه وه، یا ئاگر گه ورده کردن یا

دئاداری ده - بهرخدان - فرمیتیک - بشکورین - خوین و ئاگر تیکه له دبن، ده دست پیکا دیوکی ده، نه ورۆز رۆژا ژدایک بونا نه ته واما ی کورده و یا فره ژه می رۆژان پیرۆزتری، نه ورۆز ره شه بایه ک بو، گرکانه ک بو، پیله ک ژده ریا خوینی بو، کو بسه ده ها دکتاتورو سته مکار، مینا دوحاکئ هق فوخوین خوار، دناف وان پیلاندنا هنداکرن و گۆریه گۆرین، روئی وان دناف لاپه رین دیوکی ده ره شکرین. به ئی دیسان تا ئیرق ئه ق ئیشو ئازارین پارچه کرنا گیانی دایکامه کوردستانی! بویه برینه کا کوپو ئف برین ده رمان ناییت تاکو وی گیانی پارچه کری نه که یینه یه ک! ده می وه لاته که ده میته داگیرکردن و خه لکی وئ ده میته ته په سه رکردن و بنده ستردن، نه هه ر خیره بیترین وی وه لاتی بۆ داگیرکری دچن و کوریت وی ملله تی دبنه به نده و ئیخسیرین وی، به لکی دبیته ئه گه ر هندی کو نه خشه یی دیموگرافی و وی وه لاتی ده میته گوهورین، که ساتی و که لتور و زمان رۆشنیبری و رهوشیتت وی ملله تی ده میته شئوئاندن و ره سه نایه تی وی و ژی ده میته ستانندن و گه له ک رهوشتین خراب دنافدا به لاف دبن، ئه ق هه می ژی دبنه ئه گه ر هندی کو ئه و ملله ت به رهنه گکی راست و دروست وه راری نه که ت و هه ر مینیت پاشقه مای. داگیرکهر ژی به هه می هیزو شیانتیت خو هه ولده ده ت، فی جه ندئ ل ناف ملله تی ب چه سپینت، داکوزانین و هشیاری ل ناف به لاف نه بیت و داخوازا مافی خو نه که ت و ژین ده ستی رزگار نه بیت. ملله تی مه ژی سه دان ساله وه لاتی وی هاتیه پارچه کردن و ژلایی جه ند وه لاتانقه هاتیه داگیرکردن و ئه ق ئیشو نه خوشی تی مه گۆتین هه می دنافدا به لافبوینه و هه تا راده کئی مه زن که ساتی و ره سه نایه تی یا وی هاتیه تیکدان و بویه دیوه لانکی گه لی سه رده ست و وه راره کا سروشتی نه کریه و به ره ق پیتش نه چویه، گه له ک دیار دپت سیاسی و جفاکی یین خراب دنافدا به لاقبوینه په یفو زارافو زمانی سیاسی ب شاشی و شکهستی ل ناف جه ماوه ری به لاقبوینه، په یفو زارافو ژی واتایا خویا

سره چه مال سوئی: بهرگ درو چه ندین ساله بهرگ دورم، به لام ههچ سالیك وهک ئه م سال ریزه ی جلی